DOI No: <http://dx.doi.org/10.29228/Joh.49173>

Authenticity process is conducted by

Makale Türü: Araştırma makalesi
Geliş Tarihi: 02-02-2021
Kabul Tarihi: 21-03-2021
On-line Yayın: 30-04-2021

Article Type: Research article
Submitted: 02-02-2021
Accepted: 21-03-2021
Published Online: 30-04-2021

Atıf Bilgisi / Reference Information

Laçınbay, K. (2021). Plastik Sanatlar ve Psikoloji İçin Ortak Bir Buluşma Noktası: Sanat Motivasyonu. *Journal of History School*, 51,1226-1245.

PLASTİK SANATLAR ve PSİKOLOJİ İÇİN ORTAK BİR BULUŞMA NOKTASI: SANAT MOTİVASYONU

Kerim LAÇINBAY¹

Öz

Sanat; kişinin problem çözme becerilerine katkı sağlayan, yaratıcılığını geliştiren ve ona kendini ifade etme imkânı sunan en önemli araçlardan biridir. İnsana ait değerlere ve kavramlara sanat nesneleri aracılığıyla somut bir ifade ve temsil ortamı hazırlar. Zengin ve estetiğe dayalı bir iletişim yelpazesini içinde barındırır. Psikoloji ise; algı, tutum, motivasyon gibi insana dair özellikleri inceler. Sanat, duygu, algı, yaratıcılık ve motivasyon gibi kavramlarını sanat nesneleri aracılığıyla dolaylı göstergelere dönüştürürken; psikoloji, bu kavramları ölçme araçları aracılığıyla doğrudan bilimsel olarak inceler. Bu bakımdan her iki alan birbirleriyle yakın bir ilişki içindedir. Sanat ve psikoloji arasındaki karşılıklı ilişki, sanatı üretenler ile izleyenlerin sanat nesnelerine karşı gösterdikleri tutum ve anlamlandırma arayışının bulunduğu noktada daha da belirginlik kazanır. Burada; algı, motivasyon, yaratıcılık ve yetenek kavramları her iki disiplin içinde önemlidir. Her iki alanın bulunduğu ortak disiplin ise, sanat psikolojisidir. Bu disiplin, sanat özelinde psikoloji temelli kavramları içinde barındırır. Bunların en önemlilerinden birini ise, sanat motivasyonu kavramı oluşturmaktadır. Bu çalışmada, psikoloji temelli motivasyon kavramının kuramsal açıklamaları üzerinden, sanat motivasyonunun sanatçı ve sanat izleyicisi üzerindeki öneminin ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu amaca ulaşmak için çalışmada literatür taraması yöntemi kullanılmıştır. Sanat ve psikoloji alanlarındaki ele alınan kuramsal çalışmalar aracılığıyla

¹Dr. Öğr. Üyesi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Resim Bölümü, kerimlacinbay@ohu.edu.tr, Orcid: 0000-0003-1510-6265.

ulaşılan bilgiler çerçevesinde, sanat motivasyonunun sanatı yaratanlar ile sanat izleyicileri üzerinde çok önemli rol oynadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Plastik Sanatlar, Resim, Sanat Motivasyonu, Estetik, Sanat Psikolojisi.

A Common Meeting Point for Plastic Arts and Psychology: Art Motivation

Abstract

Art is one of the most important instruments that improves one's creativity, contributes to problem solving skills, and offers the opportunity to express oneself. It prepares an environment of concrete expression and representation for human values and concepts through its objects. It contains a rich and aesthetically based communication spectrum. As for psychology, it examines human characteristics such as perception, attitude, and motivation. While art transforms the concepts of sense, emotion, and motivation into indirect indicators through art objects; psychology examines the concepts scientifically directly through measurement tools. In this regard, both fields have a close relationship with each other. The mutual relationship between art and psychology becomes even more evident at the point where artists and art audiences show their attitudes towards art objects and the search for meaning. At this point, the concepts of perception, motivation, creativity, and talent become important for both disciplines. The mutual discipline where these two meet is the psychology of art. This discipline involves psychological concepts in terms of art. One of the most important concepts of the psychology of art is the art motivation. In this study, it was aimed to determine the importance of art motivation for artists and art audiences based on the theoretical explanations of psychological motivation. To achieve this goal, the literature review method was used in this study. Within the framework of the information obtained through theoretical studies in the fields of art and psychology, it has been concluded that art motivation has a crucial importance for the creators of art and art audiences.

Keywords: Plastic Arts, Painting, Art Motivation, Art Psychology, Aesthetic.

GİRİŞ

Sanat, yaratıcılığı geliştiren ve içsel olarak yeni dinamikleri kuran, çoğu zihinsel problemin çözülmesine katkı sağlayan en önemli araçlardan biridir. Psikoloji ise, insan zihnini ve davranışlarını inceleyen bilimdir. Sanat, insanların dokunduğu, işittiği veya gözlemlediği şeylere sanat nesneleri aracılığıyla anlam ve değer vermek için çalışır. Tutum, davranış, yetenek ve yaratıcılık gibi kavramlar psikolojinin başlıca çalışma konuları arasındadır. Özgün bir çalışma konusu ve çok yönlü bir terim olarak motivasyon da, psikolojinin başat araştırma alanlarından birini oluşturmaktadır. Psikolojinin çalışma alanı olan bu kavramlar,

sanat açısından da oldukça önemlidir. Sanat; bu kavramları sanat nesneleri aracılığıyla somut göstergelere dönüştürürken; psikoloji bu kavramları ölçme araçları aracılığıyla inceler. Bu bakımdan her iki alan birbirleriyle yakın bir ilişki içindedir. Her iki alanın bulunduğu ortak disiplin ise, sanat psikolojisidir. Sanat psikolojisi, özellikle yapısal ve çevresel psikoloji olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Birincisi, sanat üretimi veya sanat eseri ile iletişim sırasında aklın özelliklerini ifade eder. İkincisi çevresel koşullar ve birbirleri üzerindeki karşılıklı etkileri ile ilgilidir (Naader ve Moosa, 2012). Bu disiplin, sanat özelinde psikoloji temelli kavramları içinde barındırır. Bunların en önemlilerinden birini ise, sanat motivasyonu kavramı oluşturmaktadır. Sanat ve psikoloji arasındaki karşılıklı ilişki, sanatı üretenler ile izleyenlerin sanat nesnelerine karşı gösterdikleri tutum ve anlamlandırma arayışının bulunduğu noktada daha da belirginlik kazanır. Sanatçı ve izleyicisinin sanat nesnesi karşısında bir araya gelişleri beraberinde bir görsel iletişimin ve estetik deneyimin kapılarını aralar. Sanatçı ve izleyici sanat nesnesine yönelik motivasyon kaynaklı bir ilişki kurarlar. Her iki tarafın estetik algıları, kaygıları, tavırları ve deneyimleri farklı olsa da onları bir araya getiren şey sanat motivasyonudur.

Sanat ve psikolojinin temelinde insan vardır. İnsanın (sanatçının) kendini ifade biçimi her ikisi içinde temel veri kaynağıdır. Sanat nesneleri sanatçılar bakımından sanatsal bir veri; psikologlar açısından ise, bilimsel bir veriye dönüşebilir. Bu nesneler üzerinde çeşitli duygu durumları ve mesajlar doğrudan veya dolaylı olarak gözlemlenebilir. Korku, inanç, sevgi, arzu gibi psikolojik kavramlar sanat nesnelerinde insan eliyle yapılan ilk çizimlerden günümüze kadar hep var olmuştur. Örneğin, Paleolitik dönemde ilkel insanların mağara duvarlarına büyü ve din amaçlı yaptıkları çizimler; Antik Mısır'da ebedi, sürekli ve kutsal olanı ifade etmek için büyük tapınaklarda bulunan çizimler çeşitli duygu ve inanç durumlarının birer motivasyon kaynağı olarak kullanılmasıyla ortaya çıkmış psikolojik temelleri olan tarihi belgelerdir.

Sanat ve psikoloji konusu Antik çağ filozoflarından beri karşılıklı bir ilişki içindedir. Bunlardan ilkinin düşünce tarihinin en önemli isimlerinden Aristoteles ortaya koymuştur. Aristoteles'in mimesis (yansıma) ve katharsis (arınma) kavramları sanat ve psikoloji ilişkisi açısından önemlidir. O, insanın sanat nesnesini ortaya koymasındaki temel motivasyon kaynağını mimesis; bu işin sonucundan ortaya çıkan duygu durumunu ise, katharsis olarak açıklar. Aristoteles katharsisi, sanat yoluyla duyguların boşaltımı, kişinin estetik deneyimler aracılığıyla olumsuz duygularından arınması olarak kullanmıştır (Bağır, 2018, s.44). Sanatın psikolojik açıdan uygulaması veya sanatın psikolojik olarak incelenmesi ise, ilk kez Avusturyalı bilim insanı Sigmund Freud tarafından yapılır. Freud, sanatçı psikolojisine ve sanat eserlerinin izleyiciler üzerindeki

psikolojik etkilerine doğrudan dikkat çeker (Naader ve Moosa, 2012). Sanat nesnelerinin iç yüzünü anlamayan bir izleyicinin, onu beğenmeye veya beğenmemeye hakkının olmadığını belirtir. Freud, sanat eserlerinin yalnızca bir us (akıl) ürünü olmadığını, sanatçının psikolojik durumunun da önemli bir göstergesi olduğuna vurgu yapar (Freud, 200, s.137 -138).

Sanat nesnesinin varoluş sürecinin temelinde yaratıcılık; yaratıcılığın ortaya çıkışında ve yaratıcı düşünme faaliyetlerinin devam ettirilmesinde ise, motivasyonun (isteklendirmenin) çok önemli yeri vardır. Motivasyon, yaratıcılık sürecinin merkezinde yer alır ve motivasyonun yaratıcılık üzerindeki etkisini anlamak için önemli miktarda araştırma yapılmıştır (Nakamura ve Csikszentmihalyi, 2003). Motivasyon; duyguları bir amaç doğrultusunda toparlayabilme, dikkat edebilme, kendini harekete geçirebilme, kendini yönetebilme ve yaratıcılığa yön verme için gereklidir (Serinkan, 2012, s.158). Motivasyonun temelinde umut etmek, başarıya inanmak ve mücadele etmek vardır. Sanatçılar için sanatsal yaratma süreci; istek, azim, çaba ve devamlılık gerektiren bir süreçtir. Sanat motivasyonu bu süreci tetikleyen ve aktif hale getiren temel gücü temsil etmektedir. Sanat nesnesi; motivasyon, yaratıcılık ve özel yetenek gibi psikolojik kavramları temele almaktadır (Şekil 1).

Şekil 1. Sanat Nesnesinin Temelindeki Psikolojik Kavramlar.

Motivasyon ile ilgili alanyazın incelendiğinde; sosyal bilimler, sağlık bilimleri ve fen bilimleri alanlarının hemen hepsinde motivasyonun kavramsal öneminin ortaya konulduğu ve etkilerinin araştırıldığı çalışmalarla sıklıkla karşılaşmak mümkündür. Sanat ve motivasyon kavramları ile ilgili alanyazın incelendiğinde ise, henüz çok fazla araştırmanın yapılmadığı dikkati

çekmektedir. Disiplinler arası çalışmaların ve araştırmaların yaygınlık kazandığı günümüzde sanat motivasyonu kavramının sanat ve sanatçı özelinde de önemini ortaya koymak ve sanat araştırmacıları ile sanat okuyucularının bu kavram üzerindeki farkındalıklarını artırmaları açısından oldukça önemli olduğu düşünülmektedir.

YÖNTEM

Betimsel modelde hazırlanmış olan bu araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden literatür (alanyazın) taramasına dayalıdır. Grant ve Booth (2009) bu yöntemi, alanyazın inceleme çalışmalarında kullanılan başlıca inceleme türlerinden biri olarak ifade etmişlerdir. Literatür taramalarında genellikle belirli bir konu ile ilgili son zamanlarda yapılmış çalışmalara yer verilerek elde edilen bulgular çeşitli kavramlar veya temalar altında sunulur (Grant ve Booth, 2009, s.97).

BULGULAR ve YORUM

Sanat ve Psikolojinin Ortak Kavramı Olarak Motivasyon

Motivasyon kelimesine etimolojik olarak bakıldığında, Fransızca kökenli bir kelime olup, güdüleme veya isteklendirme anlamıyla Türkçe’de kullanılmaktadır (Türk Dil Kurumu [TDK], 2021). Motivasyon; insanların istek, arzu ve ihtiyaçlarını kapsayan genel bir kavram olarak tanımlanmaktadır. Motivasyon sayesinde birey uyarılmakta ve davranışını belirli bir amaca doğru yöneltmektedir (Cüceloğlu, 2000, s.230). Motivasyon, öğrenmenin ve üretmenin anahtar kavramlarından birisidir. Motivasyon bir hedefe yönelik davranışın başlatılması ve istekli, çok yönlü ve dinamik bir biçimde bu davranışların devam ettirilmesi sürecidir. Kişinin fiziksel ve psikolojik ihtiyaçları, önceki deneyimleri ve çevresel değişkenlerden etkilenir (Schunk, Meece ve Pintrich, 2014, s.5). Motivasyon bir amaca ulaşmak ve hazzı elde etmek için eylemde bulunma isteği veya eğilimidir (Ulusoy, 2011, s.508). Motivasyon, insan hayatının sürdürülebilmesi için en temel faktördür. Bir hedefi gerçekleştirmek için enerjiyi yönlendiren doğal süreçtir (Wlodkowski, 2008, s.1). Motivasyon insanların hedefledikleri şeylere ne kadar aktif çaba gösterdiklerini ortaya koyar. Ayrıca motivasyon, basit bir yapıdan ziyade, çok boyutlu bir yapıyı temsil etmektedir (Ryan ve Deci, 2000).

Yılmaz (2010, s.200)’a göre, sanat motivasyonu ile kişi araştırır, keşfetme arzusu yüksektir, öğrendiğinden keyif alır ve keyif aldığını uygular,

uygulamadaki istikrarında kararlıdır ve sonuca gitmede ısrarlı davranır. Dolayısıyla motivasyon, öğrenme ve üretme için en temel gereksinimlerdenidir.

Motivasyon ile ilgili tanımlardan hareket ile sanat motivasyonu; kişinin sanat etkinlikleri gerçekleştirmeye istek duyması, bu isteği ilgili etkinlik boyunca sürdürmekten keyif alması ve ortaya çıkan üründen haz alma sürecidir (Yılmaz, 2010, s.201; Laçınbay, 2020).

Sanatçı Bakımından Sanat Motivasyonunun Önemi

Plastik sanat eserleri; onu ortaya koyan öznenin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor becerilerinin dolaylı bir göstergesidir. Kişinin zihinsel donanımı, duygu durumu ve kabiliyeti ortaya koyduğu sanat nesneleri aracılığıyla gözlemlenebilir. Sanat nesnesindeki ifade gücünün etkisini belirleyen temeldeki iki şey onu ortaya koyan öznenin sanat motivasyonu ve estetik tavrıdır. Sanatını icra eden öznenin yaratma sürecine başlamasına, devam ettirmesine ve ortaya koyduğu üründen haz almasına sanat motivasyonu yön verirken; onun estetik tavrı, eseri ele alım biçimini şekillendirmektedir.

Öznenin sahip olduğu sanat motivasyonunun düzeyi, onun ortaya koymayı hedeflediği sanat nesnesinin oluşum süresini ve sürecini, niteliğini, eserin estetik kimliğini etkileyebilir. Sanat motivasyonu yüksek bir birey yaratmaktan keyif alır ve onun yaratma sürecinde devamlılık vardır. İlham kaynağını sahip olduğu içsel güç ile doğrudan kendisi belirler. Sanat motivasyonu düşük bir birey ise, dışsal motivasyon kaynaklarına ihtiyaç duyarak sanatsal yaratım sürecini ve çalışma istikrarını kendisi tam olarak yönetemez. Çeşitli dışsal motivasyon kaynaklarına ihtiyaç duyar. Sanat eserinin ortaya koyulabilmesindeki temel duygu ise, sevgidir. Bu sevgi, sanat sevgisidir ve sanatçının içsel motivasyonunu doğrudan tetikler. İçsel olarak motive olmuş insanlar genellikle kendi aktivitelerini eğlenceli veya bir tür oyun olarak görürler. Dışsal olarak motive edilmiş kişiler için ise, bu durum bir görev gibi algılanabilir (Amabile, 1983; Hennessey, 1999). Sanat nesnesi sanatçı için bir görev olmanın çok ötesinde çok daha kuvvetli bir bağa sahiptir. Dolayısıyla, iyi bir sanatçının aynı zamanda içsel sanat motivasyonu yüksek bir birey olması beklenir.

Sanat motivasyonu yüksek, ancak estetik algısı ve tavrı belirli bir olgunluğa ulaşmamış bireyler için durum çok farklıdır. Öznenin sanata olan yaklaşımını belirleyen estetik tavrı, ortaya koymayı hedeflediği eserin plastik niteliği açısından önemlidir. Örneğin, amatör biçimde veya hobi olarak plastik sanatlarla ilgilenen bir birey için çizim, boyama veya yontu faaliyetleri eğlenceli ve dinlendirici bir etkinlik olarak düşünülebilir. Sanat faaliyetine bu açıdan dâhil

olan bireyler için süreç bir anlamda terapi etkisi oluşturabilir. Diğer yandan, sanatı profesyonel anlamda uygulamaya koymayı hedeflemiş ve hayatının merkezine almış bir sanatçı için ise, durum çok farklıdır. Sanatçı için yaratma yüzeyi; onun kendini ifade sahası, düşünsel muhakeme alanı ve onun içsel yolculuğunun somut psikolojik göstergelere dönüştüğü alanlar olarak düşünülebilir (Bolla, 2012, s.14). Sanatçı bu iş ve eylemleri yapıp eser oluştururken genellikle sanatsal olarak bir derdi, sorunu çözme çabası içindedir. Bu bakımdan bir sanat nesnesi ortaya koymaya çalışan öznelere estetik tavırları, sanatsal yaklaşımları ve hazırbulunuşluk düzeyleri onların içsel motivasyonlarının temel belirleyicileri arasındadır. Sanat nesnesi ortaya koymayı amaçlamış bireylerde motivasyon kaynaklarının öncelikli belirleyicisi bu ihtiyaçlardır.

Sanatçılar için yaratma sürecinin başlayıp başlamadığını, bu sürecin hangi yolu izlediğini ve ne zaman biteceğini onların sanat motivasyonlarının düzeyi belirler. Bütün sanat alanlarında olduğu gibi, plastik sanatlar alanlarında da motivasyonun sanatsal yaratmanın başlaması ve sanatsal yaratımın sürdürülebilirliği açısından önemi büyüktür. Sanatçıların sanatsal yaratma sürecinin başlamasından, sanat nesnesinin varoluşuna kadar motivasyonun temel bir yeri ve önemi vardır. Platon, bu durumu “sanatçının sönmez aşkı” olarak ifade eder (Yetkin, 1972, s.17). Bu bakımdan sanat nesnesi, temelinde sanatçının sanat motivasyonunu, sanatsal yaratıcılığını ve yeteneğini içinde barındıran somut psikolojik göstergedir. Sanat motivasyonu, özel yeteneği de içine alan ve sanatsal yaratım sürecinde tüm zihinsel faaliyetlere yön veren dinamik bir güce sahiptir. Bu anlamda özel yetenek bireysel bir yeterlik iken, sanat motivasyonunun daha yaygın bir etki gücü vardır.

Sanatsal yaratım, yeni bir deneysel veya düşünsel süreci içinde barındırır. Bu sürecin temelinde öğrenme ve üretme arzusu vardır. Zaman zaman bunlara sergileme (sunma) isteği de dâhil olur. Sanatçı için her sanatsal yaratım yeni bir kültürlenme ve öğrenme faaliyetidir. Öğrenme sürecinde motivasyonu etkileyen ve motivasyonun yönünü belirleyen çeşitli faktörler bulunmaktadır. Bunlar; algılaya yeteneği, çaba gösterme, gerçek hedeflere yönelme, amaca odaklanma, öz-yeterlik ve kendini denetleme gibi becerilerdir (Garcia ve Pintrich, 1995). Sanatsal yaratma sürecinde de bu faktörler ön plandadır. Kişinin sanatsal yaratımı onun algılaya kapasitesinin ve biçiminin, göstermiş olduğu çabanın, amacına ulaşma sürecinde verdiği emeğin kendi yeteneklerinin farkında oluşunun bir sonucu olarak ortaya çıkar (Laçınbay, 2020).

Sanat İzleyicisi Bakımından Sanat Motivasyonunun Önemi

Sanat; sanatçısı ve izleyicisi bakımından kişinin kendisini tanımasını katkı sağlar ve ortaya çıkan sonucu başkalarına iletebilmenin harika bir yoludur (Batton ve Armstrong, 2013, s.47). Sanat nesnesi potansiyel izleyicinin görsel deneyimini öngörerek belli bir görme tarzı içinde meydana getirilir. Bir anlamda sanat izleyicisinin motivasyonunu sanat nesnesi ile olan ilişki belirleyici rol oynar (Eco, 2017, s.137). Sanat nesnesiyle karşı karşıya gelen sanat izleyicisi (alıcı), sanatçının yaratma sürecindeki heyecanını paylaşan kişidir. Alıcı, beğendiğine yönelir. Güzele yönelmek alıcı için bir mutluluk kaynağıdır. Sanatçının ve alıcının dünyası güzelin özünde birleşir (Özel, 2014, s.42). Beğenin ardındaki psikolojik mekanizmayı kavramak, güzel bulduklarımızla ilgili fikrimizi kesinlikle değiştirecek değildir. Beğenilen şeylerin gerekçelerini izleyiciden öğrenmek aslında beğenmedikleri şeylerin de cevabını oluşturur. İnsanların hangi gerekçe, yoksunluk veya bakış açısıyla bir nesneyi güzel bulduklarını tespit etmek önemlidir. Ancak o zaman onların deneyimleri ve heyecanları ile tam olarak empati kuramasak dahi nitelikli biçimde gözlemleyebilecek, anlayabilecek duruma gelinebilir (Batton ve Armstrong, 2013, s.37).

Bir sanat nesnesini güzel bulma veya diğer bir ifadeyle beğenme anlayışı zihinsel bir filtreden geçmediğinde basmakalıp bir anlayıştır. İzleyicinin sanat nesnesine karşı bakışındaki alışkanlıkları deneyimlerini belirleme konusunda işe yarayabilir ancak bir sanat nesnesi üzerinde estetik bir eleştiri niteliği taşımaz. Sıradan ve dayanakları olmayan öznel değerlendirmeler sanat nesnesine katkı sağlamaz (Özel, 2014, s.43). Bu bakış açısından uzaklaşıp sanat nesnesinin ön yapısı ve arka yapısı birlikte ele alındığı zaman yapılan değerlendirme anlam kazanır.

Özel (2014, s.44), estetik olan (sanat nesnesi) ile izleyici olarak ilişki kurmanın üç temel yolu olduğunu belirtir. Bunlar şu şekildedir:

- *Sanatsever*: Sanattan hoşlanma imkânı verildiğinde sanatla ilişki kurmaktan haz duyan, mutlu olan kişidir.

- *Alıcı*: Kendi iradesiyle sanatı takip eden kişidir. Bu kişi sadece karşılaştığı sanat nesneleri üzerinde kanaat bildirir. Örneğin bir resmi çok beğendiğini ifade eder; ancak bir başka eser ile karşılaştırma yapamaz. Karşılaştırma yapabilecek birikime sahip değildir.

- *Suje*: Kendi isteğiyle sanat nesnesiyle birebir iletişim kurabilen kişidir. Bu kişi sadece sanat eserini beğendiğini ifade etmekle yetinmez. Neden beğendiğini de kıyaslamalar yaparak anlatabilir.

Yukarıda bahsi geçen tanımlardan hareketle, bu üç tip sanat izleyicisinin sahip oldukları motivasyon tiplerinin birbirinden farklı oldukları söylenebilir. Sanatsever için, öncelikle dışsal motivasyon kaynaklarına ihtiyaç duyan profil olduğu anlaşılmaktadır. Alıcı, içsel sanat motivasyonuna sahip olmakla birlikte motivasyonunu istikrarlı bir şekilde sürdürüp araştırma ve öğrenme sürecini tam olarak tamamlayamamış bir profil sergilemektedir. Suje ise, içsel motivasyonu en yüksek dolayısıyla en nitelikli sanat izleyicisi profili sergilemektedir. Sujenin sanat nesnesi üzerinde yaptığı değerlendirmeler sanat eleştiri bakımından çok daha nitelik taşımaktadır. Suje durumundaki bir izleyici nitelikli eleştiri becerisine sahiptir. Sanat nesnesi üzerinde yapılacak her türlü yorum aslında bir eleştiridir. Sanat nesnesi ile karşılaşan bu izleyici profilleri için sanat nesnesi somut varlığının yanında bir düşünselliği ve duygusalılığı temsil etmektedir.

Sanat nesnesi ile karşılaşan izleyici, estetik bir deneyime maruz kalır. İzleyici için, sanat nesnesini takip etme ve ona ulaşma isteğinin temelinde bu motivasyon bulunmaktadır. Tiyatro seyircisinin oyunu izlemeden önce oluşturduğu merak, izlerken oyuna karşı sahip olduğu dikkati, oyunun sonucundaki aldığı haz veya hazzsızlığın sonucu ortaya çıkan estetik deneyimi onun bir sonraki sanat motivasyonu üzerinde etkili olabilir. Bir konser dinleyicisi, sergi izleyicisi için de durum böyledir. Kişiler estetik deneyim yaşamak için bu etkinlikleri takip ederler. Estetik deneyim insan için önemli bir ihtiyaçtır.

Sanat izleyicisi estetik haz aldığı sanat nesnesine ilgi duyar. Sanat galerilerini veya müzeleri ziyaret etme isteğinin temelinde genellikle estetik bir deneyim kazanma arzusu vardır. Sanat izleyicileri açısından bu durum önemli bir motivasyon kaynağıdır. Bu deneyime katılan izleyicinin kendi iç gerçekliğini yaratıcı şekilde ifade edebilmesine olanak tanırken aynı zamanda dış dünya ile olan ilişkilerini anlamlandıracak bir duygudaşlık halinin oluşumuna kılavuzluk yapar. Bu anlamda sanatsal etkinlik sanatçı ve izleyicisi bakımından bir duygudaşlık faaliyetidir (Çelikcan, 2018, s.103-104). Theodor Lipps kişinin kendini bir nesnede kaybetmesi olayını estetik haz; o eserden zevk almayı sağlayan duyguya ise, estetik empati adını vermiştir. Yakın tarihimizde sanat eserlerinden çok yüksek düzeyde estetik haz alıp psikolojik olarak kişilerin anlık kendinden geçme durumları da tespit edilmiştir. Yoğun biçimde estetik unsur ile bir araya gelme durumunda kişilerde haz aşımından kaynaklı bir sendrom ile karşılaştıkları ortaya çıkmıştır. Bu duruma, Stendhal veya Floransa Sendromu adı verilmiştir (Amanicio, 2005, s.1109).

Sanatın İşlevine Katkı Aracı Olarak Sanat Motivasyonu

Batton ve Armstrong (2013, s.7), belirledikleri sanatın yedi işlevi ile sanatçının sanat nesnesi ortaya koyma sürecindeki yedi temel psikolojik durumu nitelendirmektedirler. Bunlar sırasıyla: hatırlama, umut, elem, yeniden dengeyi sağlama, kendini anlama, büyüme ve takdirdir. Bu kavramlar aynı zamanda sanatçının ve sanat izleyicisinin motivasyonları ile örtüşmektedir. Sanatçı ve izleyici motivasyonuna bu kavramlar yön verebilir.

1. Hatırlama

Yazmak ve resmetmek hatırlamak için önemli eylemlerdendir. Batton ve Armstrong (2013, s.7) bu durumu Jean-Baptiste Regnault genç bir kadının çoban sevgilisinin portresini çizerken (Görsel 1) betimlediği bir eser üzerinden örneklendirmektedir. Bu resimdeki kadın figürü kaybetme korkusuyla yanmış bir sopanın ucuyla sevgilisinin bir mezarın üzerine düşen silüetinin resmini çizmektedir. Bu, onların ayrılışının resmidir. Kadın, sevgilisi gittikten sonra çizdiği silüet aracılığıyla onu hatırlamak ister.

Bir sanat eseri, değerli ancak yakalaması zor şeyleri öne çıkardığında başarılı addedilir. Sanatçı ve izleyici bakımından hatırlama arzusu bir sanat motivasyonu kaynağıdır.

Görsel 1. Jean-Baptiste Regnault, Genç Korynthoslu Dibutades Çoban Sevgilisinin Portresini Çizerken, 1876.

2. Umut

Sanatçının ve sanat izleyicisinin sanat motivasyonlarını belirleyecek kavramlardan birini umut oluşturmaktadır. Özne konumundaki sanatçı ile izleyici konumundaki sujenin sanat nesnesinden beklentileri vardır. Sanatçı, yaratma sürecine temelde bu his ile başlar, eserini ortaya çıkardıktan sonra da yaşayan bir nesne olarak yapıta yönelik sujenin umudu boy gösterir. Umut kavramı her ikisi açısından da çok önemlidir.

Umut kavramı, derinlemesine felsefi bakış açısı gerektirir. Onu tanımlamak, yorumlamak, dayanak oluşturmak, varlığını ifade etmek felsefenin; bu kavramın insanın iç dünyasındaki yerini açıklamak ise psikolojinin işidir. Umut kavramı sadece felsefi ve psikolojik olarak açıklandığında kavramın içinin yalnızca kuramsal olarak doldurulduğu görülür. Umut kavramını betimlemek, onu görünür kılmak, hissettirmek ise sanatçının işi olmuştur (Dağlı ve Aypek Arslan: 2020, s.3).

George Frederic Watts'ın en lirik ve unutulmaz eserlerinden biri olan “Umut” (Görsel 2) çalışması bu başlık için iyi bir örnek olabilir. Watts, bu eserde batmak üzere olan bir kürenin üzerinde gözü bağlı biçimde kırık bir liri çalan kadın figürü betimler. Watts'ın odak noktası olan Sembololizm'e ait bu eseri ile ilgili açıklamasında: “Lirin, tüm telleri kırılmış ama bir tanesi küçücük çingirdama içindedir. Figür, o tel ile mümkün olan tüm müziği elde etmeye çalışıyor ve tüm dikkatiyle küçük sesi dinliyor.” diye umut kavramını görünür bir olgu haline getirmeye çalışmıştır. Eserine adını verdiği umut kavramı onun için; konunun, biçimin, çizginin ve şeklin ötesinde uzanan büyük anlam derinliğini ifade etmektedir (Url 1).

Görsel 2. George Frederic Watts, Hope (Umut), 1886.

3. Elem

Gerçek bir sanat eseri aynı zamanda tarihi bir belgedir. Tarihte karşılaşılan bu kavramın birçok farklı sanat disiplininde tema veya ilham kaynağı olarak kullanıldığı görülür. Elem; şiirde, romanda, sinemada, müzikte, tiyatrodan ve resimde tarihte sıkça işlenmiş bir konudur. Sanatçılar elem kavramını, bir kavram olmanın ötesine taşıyarak yükledikleri manâ ile eserlerinde somutlaştırıp, doğrudan veya süblime edilmiş mesajlarla izleyici ile karşılaştırmaktadır. Sosyolojik ve psikolojik bir varlık olarak sanatçının duygu durumunda karşılaştığı zorluklar onun eserlerine güç katar. Örneğin, ünlü İspanyol sanatçı Pablo Picasso'nun yakın dönem dünya sanat tarihine damgasını vuran ve hemen herkes tarafından bilinen Guernica adlı eseri (Görsel 3) için sanatçı, motivasyon kaynağını şöyle açıklar: “Hitler’in uçaklarının gücünü denemek amacıyla İspanya’da bulunan Guernica kentini bombaladığı duyan bir İspanyol iseniz ağlarsınız; eğer bir ressamsanız bu durumu resmedersiniz”. Burada, Picasso’nun sanat motivasyonunu vahşetten duyduğu acı oluşturmaktadır. Eserde; acı, umut, barış, korku duyguları vurgulanmaktadır. Bu eser, duyguları ifade ediş biçim yönünden savaş karşıtlığının dünyadaki önemli temsilleri arasında yer alır. Sanatçı için temelde acı duygusu onu harekete geçirerek bu eseri yapmaya yöneltmiştir. Bu duyguyu ifade ediş biçimi ise, onun estetik tavrının bir sonucudur. Resim sanatının dönüm noktası kabul edilen kübizmin genel özelliklerine sadık biçimde eserini betimlemiştir.

Görsel 3. Pablo Picasso, Guernica, 1937, Kraliçe Sofia Ulusal Sanat Müzesi.

Elemi anlamak ve anlamlandırmak insana bir anlamda rahatlama sağlar. Olumsuz duygulardan arınmak için sanat bir sanata başvurulabilir. O, bunun için güzel bir motivasyon aracıdır.

4. Yeniden Denge Sağlama

Her sanat yapıtı belli bir psikolojik ve manevi atmosfere sahiptir. Her insan öncelikle kendi estetik beğenisine hitap eden sanat nesnesine yönelir. Aynı zamanda beğeniler, kişinin estetik açıdan hangi tarafının geri planda kaldığını da gösterir. Beğenilen şeyler, genellikle yaşantı sonucu kazanılan öğrenmelerin göstergesidir. İnsan, bu öğrenmelerin çıktılarından yola çıkarak sanat nesnesine anlam yükler. Bulunduğu ortama dâhil edeceği objeler, aydınlatmalar bu ihtiyacın karşılanması içindir. Dinlediği müzik tarzını, beğendiği resimleri, izlediği filmleri bu yönelim belirler. İzleyici eserden kendisine içsel bir bütünlük sağlamasını bekler. Bunu gerçek anlamda deneyimlediğinde sanat nesnesine karşı motive olur. Kişi bir anlamda kendinde eksik gördüğü ve tamamlama ihtiyacı hissettiği ne varsa ona yönelir. Günümüzde hızlı akan zaman, modernleşen yapılar, teknolojinin insan etrafını çevrelemesi ile insansın yeniden dengeyi sağlamak için rustik nesneleri (Görsel 4) hayatına dâhil etmesi, geçmişe bir anlamda öykünmesi buna örnek verilebilir. Bu denge arayışı estetik kaygılar barındırdığı için sanata yönelimde bir motivasyon kaynağına dönüşebilir.

Görsel 4. Yazar, Fotoğraf, 173x48 cm., 2017.

5. Kendini Anlama

Sanat; hem öznenin hem de alıcının kendini tanımasını kolaylaştırır, estetik bir deneyimi anlatmanın harika bir yoludur. İnsan estetik nesneleri görüp, psikolojik yaşantısında bir yere oturtmalıdır (Batton ve Armstrong, 2013, s.47-48). Bir resim, bazen onlarca kelimenin anlatamadığını anlatabilir. Bazen tek bir müzikal tını insanı heyecanlandırabilir. Bazen tek mısralık bir şiir (örneğin, Cemal Süreyya'nın şiiri: "Hayat kısa, kuşlar uçuyor.") koskoca bir romanın özetine dönüşebilir. Sanat, ona maruz kalanlara öze yolculuk imkânı sunar. Tin ile usun kesişim noktasıdır. Onu ortaya çıkaranda ve izleyende iç yolculuk oluşturabilir. Bu yolculuk, kişinin kendini anlamasını ve eseri anlamlandırmasını kolaylaştırır. Örneğin ünlü düşünür Kant'ın notlarında Michelangelo'nun Musa Heykelinin (Görsel 5) karşısına günlerce gidip gözlemler yaptığı kendini anlamaya çalıştığı bilinmektedir (Özgül, 2000, s.100). Sanat; kişisel alışkanlıkları ve tutumları değiştirme, kişinin beğendiği veya hoş bulduğu şeyleri yeniden düşünme ve zihnin idrak kanallarını güncelleme gücüne sahiptir.

Görsel 5. Michelangelo, Musa Heykeli, San Pietro Bazilikası, Roma.

Kendini anlamayan, yetilerinin farkında olmayan bir kimsenin başkalarını anlaması ve anlamlandırması çok olası değildir. Bu içsel güç (görsel yoluyla kendini anlatma) bir dışavurumdur. Güzele motive olan kişi onunla kendini anlar

ve anlatır, doğaya, tarihe çevreye duyarlılığı artar. Sosyolojik yaşantısında estetik nesnelere maruz kalmamış ve onları psikolojik yaşantısında bir yerde konumlandırmayan kişinin ise, kendini anlaması ve anlatması bazen kiç olana yönelim oluşturabilir. Kendini görsel yoluyla ifade etmek için sıklıkla rastlanan tarihi eserlerin üzerine spreyle yazılar yazıp, şekiller çizerek tarih tahribatıyla sonuçlanabilir. Bu nedenle çocukluktan itibaren kişinin kendini sanat yoluyla anlamasına, anlatmasına, duyarlılık kazanmasına ve zevk oluşturmaya olanak verilmelidir.

6. Büyüme

Sanatçının eserleri izleyiciye; izleyicinin esere karşı tepkileri ise sanatçıya tuhaf gelebilir. Kant (2016)'nın ifade ettiği gibi apriori (deneyimden önce) ile aposteriori (deneyimden sonra) arasındaki alan sanatsal bir büyümedir. Bu noktada estetik deneyimi sürekli olarak artırmak ve sanat nesnesinin somut biçimsel kimliğinin yanında anlam bütünlüğünün anlaşılmasını sağlamak gerekir. Sanatçının dünü ile bugününün, sanatçı ile izleyicinin veya sanatçı ile bir başka sanatçının estetik deneyimlerinin aynı düzeyde ve yönde olması çok mümkün değildir. Estetik deneyim sanatçı ruh var oldukça güncellenen bir kavramdır. İzleyicinin sanatsever, alıcı veya süje profillerinden hangisine uygun bir bakış açısına sahip olduğunun farkında olunması onun yeni bir estetik deneyim kazanmasını belirlemek için büyüme; yani estetik olgunlaşma, duyarlılık kazanma gereklidir.

7. Takdir

Takdir, bir şeyin öneminin, değerinin ne olduğunu saptama, ona değer gösterme eylemidir. Bir çalışmayı, işi veya davranışı beğenmek bunu açıkça belirtmek onu takdir etmektir (TDK, 2021). Başkaları tarafından takdir edilmek bir dış motivasyon kaynağıdır. Beğenilmek çoğu kişinin hoşuna gider. Sanat nesnesinin tüm maddi çıkarlardan bağımsız biçimde beğenilmesi ona karşı bir estetik değer anlamı taşır. Bir sanat nesnesinin suje tarafından beğenilmemesi de bir takdirdir. O nesne üzerinde yeniden düşünmeyi beraberinde getirir. Sanat nesnesi özelinde takdir yeni sanatsal yönelimlere ilham kaynağı olabilir.

SONUÇ

Sanat ve psikolojinin bulunduğu ortak noktalardan birisi olan sanat motivasyonu kavramı üzerine temellendirilmiş bu çalışmada, ulaşılan alanyazın değerlendirildiğinde, motivasyon kavramının sanat alanları için dikkate alınması gereken çok yönlü bir kavram olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda, sanat motivasyonu özelinde sanat ve psikoloji arasındaki karşılıklı ilişkinin

artmasının, sanatı üretenler ile onu izleyenlerin sanat nesnelerine karşı gösterdikleri tutum ve anlamlandırma arayışlarının buluştuğu noktadaki kavramsal nitelikleri de artıracığı söylenebilir.

Sonuç olarak; sanat, başlı başına tinsel bir durum olduğundan onu psikolojiden ayrı düşünmek imkânsızdır. Özünde insan olan bu iki alanın daha fazla yaratıcı faaliyette buluşmalarının, sanatsal verilerin bilimsel olarak ele alınışı bakımından önemli olacağı; çeşitli bilimsel ve sanatsal yenilikleri de beraberinde getireceği öngörülmektedir. Sanat ve psikoloji alanlarında disiplinler arası çalışmaların sayısının artmasının sanatçı, sanat izleyicisi ve sanat nesnesi özelindeki akademik araştırmalara ciddi katkılar sunacağı düşünülmektedir. Bu araştırmaların sanat nesnesinin psikolojik olarak anlamının daha iyi belirlenmesi, felsefi olarak daha derinlemesine çözümlenmesi, plastik sanatlar araştırmacılarının rahatlıkla erişebildikleri bilgilerin yanı sıra nitelikli analizlere ulaşmaları bakımından gerekli olduğu düşünülmektedir.

KAYNAKÇA / REFERENCES

- Amabile, T. M. (1983). *The Social Psychology of Creativity*. Springer-Verlag.
- Amanicio, E. J. (2005). Dostoevsky and stendhal's syndrome. *Neoro-Psiquiatr.* 63(4), 1678-4227. <https://doi.org/10.1590/S0004-282X2005000600034>.
- Bağır, M. (2018). Aristoteles'in mimesis ve katharsis kavramları üzerinden bir film incelemesi: Dogville. *Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Medya ve İletişim Araştırmaları Hakemli E-Dergisi*, (2), 36-55.
- Bolla, P (2012). *Sanat ve estetik* (K. Koş, Çev.). Ayrıntı Yayınevi.
- Botton de, A. ve Armstrong, J. (2013). *Terapi Olarak Sanat*. (V. Atmaca, Çev.). Everest Yayınları.
- Cüceloğlu, D. (2000). *İnsan ve Davranışı*. Remzi Kitabevi.
- Dağlı, B. ve Aypek Arslan, A. (2020). Temsiller bağlamında umut kavramı. *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, 26(44), 1- 9. <https://doi.org/10.32547/ataunigsed.675188>.
- Eco, U. (2017). Ortaçağ Estetiğinde Sanat ve Güzellik. (K. Atakay, Çev.). Can Yayınları.
- Freud, S. (2001). *Sanat ve Sanatçılar Üzerine* (K. Şipal, Çev.). Yapıkredi Yayınları.

- Garcia, T., & Pintrich, P. R. (1995). Assessing students' motivation and learning strategies: The motivated strategies for learning questionnaire. *Paper presented at the annual meeting of the American Educational Research Association*.
- Grant, M. J., ve Booth, A. (2009). A typology of reviews: an analysis of 14 review types and associated methodologies. *Health Information & Libraries Journal*, 26(2), 91-108. <https://doi.org/10.1111/j.1471-1842.2009.00848.x>.
- Hennessey, B. A. (1999). Intrinsic motivation, affect, and creativity. In S. Russ (Ed.), *Affect, Creative Experience, and Psychological Adjustment* (s. 77–90). Taylor and Francis.
- Kamali, N. & Javdan, M. (2012). The relationship between art and psychology. *J. Life Sci. Biomed*. 2(4): 129-133.
- Kant, I. (2016). Yargı yetisinin eleştirisi. (A. Yardımlı, Çev.). İdea Yayınevi. (Orijinal çalışmanın yayın tarihi, 1790, 1793).
- Laçınbay, K. (2020). Estetik algılama ve sanatsal yaratım sürecinde sanat motivasyonunun önemi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40 (2), 775-795.
- Nakamura, J. ve Csikszentmihalyi, M. (2003). The motivational sources of creativity as viewed from the paradigm of positive psychology. In L. G. Aspinwall & U. M. Staudinger (Eds.), *A Psychology of Human Strengths: Fundamental Questions and Future Directions for a Positive Psychology* (pp. 257–269). American Psychological Association.
- Özel, A. (2014). *Estetik ve Sanat Kuramları*. Ütopya Yayınevi.
- Özgül, O. (2000). *Sanatın Psikolojisi*. Pencere Yayınları.
- Ryan, R. M. & Deci, E. L. (2000). Intrinsic and extrinsic motivations: classic definitions and new directions. *Contemporary Educational Psychology*, 25(1), 54–67. <https://doi.org/10.1006/ceps.1999.1020>.
- Schunk, D.H., Meece, J.L. & Pintrich, P.R. (2014), *Motivation in Education: Theory, Research and Applications* (4.b.). Pearson.
- Serinkan, C. (2012). *Liderlik ve Motivasyon Geleneksel ve Güncel Yaklaşımlar*. Celalettin Serinkan (Ed.). Liderlik ve Motivasyonda Güncel Yaklaşımlar. s. 149-175. Nobel.
- Türk Dil Kurumu (2021). Güncel Türkçe sözlük. <https://sozluk.gov.tr/>.

Ulusoy, A. (2011). *Güdülenme*. A. Ulusoy (Ed.), Eğitim Psikolojisi içinde, s. 489 – 512 . Pegem Yayıncılık.

Url 1: <https://www.theartstory.org/artist/watts-george-frederic/artworks/>

Wlodkowski, R. J. (2008). *Enhancing adult motivation to learn: A comprehensive guide for teaching all adults*. (3.b.). Jossey-Bass.

Yetkin, S. K. (1972). *Estetik Doktrinler*. Bilgi Yayınevi.

Yılmaz, M. (2010). Sanat eğitiminde motivasyon, sanat eğitimine kopya ve taklit, görsel sanatlarda teknik ve yöntemler. K. Artut (Ed.), *Özel öğretim yöntemleri* içinde, s.193-298. Anı Yayıncılık.

GÖRSEL KAYNAKLAR

Görsel 1. Jean-Baptiste Regnault, Genç Korşnthoslu Dibutades Çoban Sevgilisinin Portresini Çizerken, 1876. https://artsandculture.google.com/culturalinstitute/beta/asset/the-origin-of-painting-or-butades-drawing-jean-baptiste-regnault/DgEfLQjOz_hG_A?hl=fr.

Görsel 2. George Frederic Watts, Hope (Umut), 1886. <https://www.tate.org.uk/art/artworks/watts-hope-n01640>.

Görsel 3. Pablo Picasso, Guernica, 1937, Kraliçe Sofia Ulusal Sanat Müzesi. <https://www.sartle.com/artwork/guernica-pablo-picasso>

Görsel 4. Yazar, Fotoğraf (2017), Denge Nesnesi, 173x48 cm.

Görsel 5. Yazar, Fotoğraf (2013), Michelangelo, Musa Heykeli, San Pietro Bazilikası, Roma.

EXTENDED ABSTRACT

Purpose: In this study, it is aimed to determine the common points where art and psychology meet theoretically, to draw attention to the revision of art psychology historically and to determine the importance of art motivation as a field of study of art psychology.

Method: This research, prepared in a descriptive model, is based on a literature review, one of the qualitative research methods. Grant and Booth (2009) stated this method as one of the main analysis types used in literature review studies. In literature reviews, the findings obtained by including recent studies on a particular subject are presented under various concepts or themes (Grant &

Booth, 2009). The level of art motivation that an artist has can affect the formation period and process of the art object that she/he aims to reveal, its quality and the aesthetic identity of the work.

Findings: The Importance of Art Motivation for the Artist

Artworks; it is an indirect indicator of the cognitive, affective and psychomotor skills of the person who put it forward. A person's mental competence, mood and ability can be observed through art objects belonging to her/his. The two fundamental factors that determine the effect of expressive power on the art object are the artistic motivation and aesthetic attitude of the person who put it out. While art motivation guides the person performing his art to start and continue the creation process and to enjoy the product he puts forward; his aesthetic attitude shapes his handling of art. An individual with a high artistic motivation enjoys artistic creation and there is continuity in its creation process.

The Importance of Art Motivation for the Art Audience

The art object is created in a certain way of seeing by predicting the visual experience of the potential viewer. In a sense, it plays a determining role in the motivation of the art audience in its relationship with the art object (Eco, 2017, p.137). The art audience, confronting the art object, is the person who shares the artist's excitement in the creation process. The audience tends to what she/he likes. Heading towards beauty is a source of happiness for the audience. The visual world of the artist and the audience unites in the essence of beauty (Özel, 2014, p.42). It is important to determine what reason, lack, or point of view people consider an object beautiful. Only then, even if we cannot fully empathize with their experiences and enthusiasm, we will be able to observe and understand in a qualified manner (Batten & Armstrong, 2013, p.37).

Art Motivation as a Contribution to the Function of Art

Batton and Armstrong (2013, p.7) describe seven basic psychological situations in the process of creating an art object. These are respectively: recall, hope, sorrow, rebalancing, self-understanding, growth, and appreciation. These concepts also overlap with the motivations of the artist and the art audience. These concepts can guide the motivation of the artist and the audience.

Results: In this study, which is based on the concept of motivation of art, which is one of the common points where art and psychology meet, it has been revealed that the concept of motivation is a versatile concept that should be examined for art fields. In this context, it can be said that the increase in the mutual relationship between art and psychology (especially in artistic motivation) will increase the conceptual qualities in the attitudes of artists and viewers towards art objects. As

a result; since art is a spiritual state in itself, it is impossible to consider it apart from psychology. It is predicted that the meeting of these two fields, which are human in essence, in more creative activities will be important both in terms of scientific handling of artistic data and will bring along various scientific and artistic innovations. Increasing the number of interdisciplinary studies in the fields of art and psychology; it is thought that it will make serious contributions to academic research on artists, art audiences and art objects.